

Ochrana přírody

KULÉROVÁ PŘÍLOHA ročník 78 číslo 6 2023

ZPRÁVY / AKTUALITY / OZNÁMENÍ

Jednání Rady AOPK ČR v NP České Švýcarsko

17. zasedání Rady AOPK ČR se konalo ve dnech 9.–10. listopadu 2023 na severu Čech. První den odpoledne směřovala exkurze do území NP České Švýcarsko postiženého loňským požárem. V doprovodu ředitele Petra Kříže účastníci shlédli aktuální stav a vývoj lokality v „Černém gruntu“ s výhledem na Pravčickou bránu a stěny s Gabrielinou stezkou na úbočí. Ředitel Kříž komentoval sukcesi na plochách lesa i skalních

Michal Kučera, předseda zemědělského výboru PSP, se seznámil s obnovou lesních společenstev přirozenou sukcesí v místech dotčených požárem. Foto František Pojer

útvarech. Většina plochy vyhořelého lesa je pokryta náletem břízy a dalšími dřevinami, často již vyššími než jeden metr. Vhodná místa jsou obsazena porosty mechů a jatrovek. Jižně exponované skály zůstávají prozatím bez výraznější vegetace a celé území postižené požárem je pro návštěvníky omezeně přístupné a jsou vyznačena místa nepřístupná veřejnosti zejména z důvodu možného pádu dosud stojících ohořelých torz kmenů stromů. Večer dokumentoval ředitel Kříž současný stav území v prezentaci s důrazem na opatření Správy NP ve prospěch přírodních procesů a zároveň návštěvníků. Rovněž popsal průběžné jednání s obcemi a zohlednění jejich zájmů, zejména protipožární opatření a přiměřenou podporu a obnovu cestovního ruchu.

Omezení vstupu veřejnosti a zpřístupnění dalších aktuálně uzavřených cest souvisí dnes především s odpovědností vlastníka za rizika spojená s pádem stromů nebo kamenů a skal na veřejně přístupné cesty. Opatření k zajištění bezpečnosti v terénu akceptovatelná z pohledu ochrany přírody jsou často nedostatečná s ohledem na eliminaci rizik v pojetí dnešní odpovědnosti dle Občanského zákoníku. Ustanovení lesního zákona a zákona o ochraně přírody stanoví vstup do lesa na vlastní riziko nebo zproštění odpovědnosti vlastníka za škody vzniklé třetím osobám způsobené přírodními silami nejsou z hlediska obecné odpovědnosti vlastníka za rizika poškození zdraví či ohrožení života samy o sobě dostatečné.

K tomuto tématu, které se netýká jen NP ČŠ, se rozvinula živá diskuse členů Rady, zákonodárců a odborníků na procesy v přírodě, kterou řídil a kultivoval prof. Vladimír Bejček, předseda Rady, se závěrem, že je potřeba iniciovat úpravu Občanského zákoníku v této věci. Tj. odpovědnost za případné škody na majetku a zdraví v oblastech ponechaných přirozenému vývoji přírody, zejména lesa, včetně území postižených požárem přenést na vlastní osobní zodpovědnost návštěvníků. Na této úpravě Občanského

zákoníku přislíbili spolupráci přítomní zákonodárci – předsedové Výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí Senátu Zbyněk Linhart a Zemědělského výboru Poslanecké sněmovny Michal Kučera.

V další prezentaci byla přiblížena historie a současnost problematiky splavnění Labe a dlouhodobé snahy o vybudování jezů v úseku dolního toku a aspekty posuzování vlivů na přírodu a životní prostředí. Druhý den se účastníci jednání podívali právě do místa plánovaného jezu na Labi pod Děčínem, kde si vyslechli podrobný komentář Petra Bauera ke všem souvislostem historie a aktuálního stavu projednávání plavebního stupně Děčín (dále jen PSD), možného rozvoje města, který je omezen nemožností změny územního plánu. Způsob vymezení PSD v návrhu územního plánu Děčín blokuje jeho aktualizaci a rozvojové aktivity města, včetně zapojení nivy řeky do života města v místech nyní nevyužívaných objektů a zařízení v příbřežních zónách Labe.

Členové Rady poté navštívili Masarykovo zdymadlo v Ústí nad Labem – Střekově a věnovali se zejména historii této stavby vybudované v třicátých letech minulého století, možnostem rybiho přechodu a také provozu vodní elektrárny na tomto objektu. To vše také v kontextu aktualizovaného návrhu jezu na Labi v Děčíně, který by měl sloužit zároveň jako vodní elektrárna a přispět tak k obnovitelným zdrojům energie v ČR. Je však otázkou, zda škody způsobené stavbou na životním a přírodním prostředí vyváží energetický zisk této stavby.

Rada vyslechla také informaci ředitele Františka Pelce o intenzivním projednávání záměru vlády ohledně vyhlášení CHKO Krušné hory. Záměr na vyhlášení významné část pohoří projednal s více než 60 obcemi s jejich starosty v Ústeckém a Karlovarském kraji s předběžným závěrem, že většina obcí i oba kraje chtějí o záměru nadále jednat. ■

František Pojer

Ochrana mokřadů je důležitá i na Ukrajině čelící ruské invazi

Ve dnech 28. a 29. září se v ukrajinském Lvivu (Lvově) konala konference *Водно-болотні угіддя в призмі євроінтеграції* (Wetlands in the perspective of European integration). Jejími organizátory byly místní nevládní organizace UNCG (Ukrainian Nature Conservation Group) a brněnské Nesehnutí, které pro tuto akci zajistilo peníze českého ministerstva zahraničí skrze nástroj Transition. Ukrajínští kolegové ani ve válečné době nemyslí pouze na bezprostřední přežití, ale plánují i vzdálenější budoucnost, kterou mimo jiné spojují se vstupem do Evropské unie. A ačkoliv ještě není jasné, kdy by k tomu mohlo dojít, chtějí být připraveni. A to platí i pro problematiku ochrany přírody. Proto vymysleli a připravili tuto konferenci, která měla zúčastněné seznámit s tím, na co je třeba se chystat a jaké jsou výhody a nevýhody spojené se vstupem do EU, pokud jde o ochranu přírody a zejména mokřadů.

Konference se účastnilo 17 Ukrajinců, ale také jeden student z Polska a 4 přednášející. Účastníci přitom byli vybráni ze zhruba 70 zájemců, což svědčí o velkém zájmu o tuto problematiku. A na místě to pak bylo po celou dobu zřejmé i z jejich aktivního zájmu a zapojení. Jednalo se o pracovníky z několika velkoplošných chráněných území, ale také o lidi z nevládních organi-

zací, univerzit, lokálního úřadu a žurnalistu. Přednášející byli ze zemí, kde ochrana přírody funguje a zároveň mají k Ukrajině blízko kulturně anebo historicky: z Česka (Mojmír Vlašín, Antonín Krása), Polska (Paweł Pawlaczyk) a Litvy (Nerijus Zableckis). Každý z nás měl nejprve přednášku, po níž následovalo zadání teoretických úkolů a jejich plnění účastníky s následnou prezentací výsledků. Mojmír Vlašín přednášel o mokřadech a související legislativě v Česku, kolega Pawlaczyk o implementaci Natury 2000 v Polsku, já se zaměřil na důležitost plánování, sběru dat a monitoringu a kolega Zableckis se věnoval ochraně a obnově rašeliníšť v Litvě. Konference byla dvojjazyčná, anglicko-ukrajinská. Naše přednášky tak byly simultánně překládány do ukrajinštiny, protože angličtinu neovládali zdaleka všichni účastníci. S těmi se ale bylo možné domluvit rusky...

Akce byla důležitá a přínosná nejen pro tamní účastníky, ale i pro nás přednášející. Mohli jsme totiž potkat řadu motivovaných ochranářů a leccos zajímavého se dozvědět i od nich. Jednak mají řadu úplně jiných typů mokřadů, např. delty velkých řek a pobřeží Černého moře, ale také naprosto unikátní chráněné území kolem Černobylské elektrárny. Na druhou stranu ale řeší i problémy, které známe od nás, jako je přetahování se s vodohospodářii, rybáři, lesníky a zemědělci. Všechno tohle ale řeší v situaci, kdy jim nad hlavami létají a vybuchují rakety a drony

a řada chráněných území je zabráná anebo silně poničena ruskými okupanty. Přesto věří, že to dobře dopadne a ochraně přírody se zase budou moci věnovat naplno. A to je velkou příležitostí i pro naši Agenturu, která má patřičné znalosti i odborníky, kteří jim mohou s přípravou na vstup do EU a nastavením nezbytných ochranných postupů pomoci. ■

Antonín Krása

Potrava městských sokolů stěhovavých v době covidové karantény

Důvodem, proč někteří ptáci včetně vrcholových predátorů vyhledávají lidská sídla, zůstává vedle nabídky vhodných hnízdních příležitostí také množství a dostupnost potravy. V řadě případů proto populace opeřenců osídlující městské prostředí vykazují vyšší hustotu a úspěšnost rozmnožování než v přirozenějších biotopech. Donedávna zůstávalo poněkud přehlíženou otázkou, nakolik působí na složení potravy predátorů změny v početnosti jejich kořisti, vyvolané přímo či zprostředkovaně činností člověka.

Britské vědce řízené Brandonem Makem z londýnské King's College zajímalo, do jaké míry dopadla na potravní spektrum sokolů stěhovavých (*Falco peregrinus*) hnízdních v anglických městech omezení pohybu obyvatelstva v době covidové karantény (*People Nat.*, 5, 795–807, 2023). Pro svůj výzkum si zvolili 31 hnízd zmiňovaného ptačího predátora, z nichž se pět nacházelo v londýnské aglomeraci, zatímco zbylá byla rozseta v různých částech Anglie. Podmínkou bylo, aby dravce vyvádějící mláďata v budkách na budovách nepřetržitě sledovaly kamery a přímý přenos byl dostupný na známém internetovém kanálu YouTube, k tomuto účelu zřízených webových stránkách nebo na sociálních sítích, jako je Facebook nebo tehdy ještě Twitter.

Výzkum probíhal v letech 2020–2022, přičemž první rok, konkrétně období od 26. března do 1. června, se také ve Spojeném království nesl ve znamení přísných karanténních opatření proti šíření viru SARS-CoV-2, kdežto v následujících letech se omezení postupně rozvolňovala. Dobrovolníci, poněkud posluchači vysokých škol, sledovali na dálku hnízdění sokolů od snesení prvního vejce po vylétnutí mláďat z hnízda a po nezbytném zaškolení zaznamenávali údaje o kořisti přinášené mláďatům (čas, kdy byl úlovek zanesen na hnízdo, stav kořisti, nápadné odliš-

Představení hostitelské UNCG a jejich aktivit účastníkům konference. Foto Antonín Krása

Sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*) se vlastními silami pohybuje při horizontálním letu rychlostí přes 100 km/hod, při střemhlavém letu, tedy volném pádu, za kořisti dosahuje jeho rychlost podle hodnověrných záznamů pořízených soudobou technikou i přes 330 km/hod. Foto Jan Plesník

nosti). Mohli tak určit, kdy se konkrétní kořist objevila na záběrech kamery poprvé, což vyloučilo, aby byl daný úlovek započítán vícekrát.

Z celkem 8 227 zaznamenaných úlovků se jich výzkumníkům podařilo zařadit do čeledi a nižších taxonomických jednotek 7 030. Protože sokol stěhovavý jako jeden z nejrychlejších živočichů vůbec loví pouze letící kořist, s výjimkou jediného hraboše mokřadního (*Microtus agrestis*) a neurčeného netopýra v Londýně představovali potravu jeho mláďat na sledovaných hnízdech výhradně ptáci.

Makův tým zaznamenal rozdíly ve složení potravy urbánních sokolů jak mezi jednotlivými sezónami, tak mezi londýnskou populací těchto pozoruhodných dravců a dalšími páry v jiných anglických městech. Během plošné karantény lovili sokoli v britské metropoli o 14 % méně zdivočelých holubů domácích (*Columba livia domestica*), zatímco podíl špačků obecných (*Sturnus vulgaris*) a papouška alexandra malého (*Psittacula krameri*) v jejich jídelníčku naopak vzrostl. Protože se „věžáci“ v Londýně živí v okolí kontejnerů na odpadky a část z nich lidé přikrmují, mohla se tato skutečnost promítnout v době, kdy lidé nemohli opouštět domovy, do

nepřítomnosti holubů v místech, kde se dříve běžně vyskytovali a kde je sokoli lovili. Navíc špačci dovedou přejít na náhradní potravu, kupř. na různých zelených plochách, mnohem snáze

než ferální holubi. Londýnská populace alexandra malého, invazního nepůvodního druhu pocházejícího ze subsaharské Afriky a jižní Asie, čítá v současnosti přinejmenším 50 000 jedinců a regulovat se jí příliš nedaří: přítom papouška mohou střílet všichni Londýňané bez jakéhokoli povolení.

Naproti tomu v jiných městech než v Londýně se dominance zdivočelých holubů, jimiž sokoli zásobovali potomky, nezměnila. Tamější sokoli v době celostátního zákazu pohybu obyvatelstva na jaře 2020 ale lovili méně špačků, zato se více zaměřili na krkavcovité (*Corvidae*) a vodní ptáky. Svou roli v tomto ohledu mohlo sehrát to, že holubi žijící mimo Londýn najdou snáze náhradní potravní zdroje, z nichž konkurenčně vytěsní menší špačky. V anglických městech, Londýn nepočítaje, pokleslo během „uzamčení“ jejich obyvatel v potravě tamějších sokolů také zastoupení závodních poštovních holubů.

Na druhou stranu změny v pohybu obyvatelstva ve městech neovlivnily ukazatele reprodukční úspěšnosti sokolů, jako je velikost snůšky nebo počet vylíhlých a vyvedených mláďat. Studie britských vědců tak dochází k závěru, že činnost člověka sice může ovlivnit predaci sokolů stěhovavých hnízdících ve městech, ale že na ni nemá významnější dopad než jiní činitelé, jako je kupř. nabídka vhodného prostředí. ■

Jan Plesník

Nejdůležitější kořist sokolů stěhovavých hnízdících ve městech obvykle představují zdivočelí holubi domácí (*Columba livia domestica*). Foto Jan Plesník

Setkání s vyznamenanými, autor Zuzana Bönisch, Tomáš Fongus, hrad.cz

Státní vyznamenání od prezidenta tentokrát i pro environmentalisty

Prezident Petr Pavel letos vyznamenal přes šedesát osobností. Jejich výběr šel tentokrát napříč celým společenským spektrem – od ocenění v oblasti mimořádných hrdinských činů přes sport, kulturu, vědu i k oblasti ochrany přírody.

Řád Tomáše Garrigua Masaryka 2. třídy obdržela prof. Hana Librová, která mimo jiné v roce 1999 založila Katedru environmentálních studií Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Do širšího povědomí ji dostala kniha *Pestří a zelení*, ve které shrnula osudy lidí, kteří se vědomě a dobrovolně rozhodli pro život ve skromnosti. Mezi dalšími oceněnými, kteří obdrželi medaili Za zásluhy 1. stupně, byl prof. Bedřich Moldan, geochemik, přední český environmentalista a první polistopadový ministr životního prostředí (více *Ochrana přírody* 5/2015). Zcela zásadním způsobem se podílel na formování legislativního a institucionálního nastavení ochrany životního prostředí po sametové revoluci. Stejně vyznamenání bylo uděleno prof. Josefu Fantovi, krajinnému ekologovi a lesníkovi dlouhodobě působícímu v emigraci na nizozemských univerzitách v Amsterdamu a ve Wageningenu (více *Ochrana přírody* 6/2020). Výjimečné je jeho dlouhodobé úsilí o promítání přírodovědných poznatků do lesního hospodaření i ochrany přírody. Za působení v oblasti kultury tutéž medaili obdržel Dr. Miloslav Nevrlý s kořeny v Severočeském muzeu v Liberci. Publikoval jedinečné

knížky o krásách a lidském kontextu Jizerských hor, české a karpatské přírody (více *Ochrana přírody* 5/2013). Jeho Karpatské hry patří ke kultovním dílům, které ovlivnilo tisíce čtenářů. Cenu Za zásluhy 1. stupně získal také prof. David Lukáš, emeritní rektor TU v Liberci, za zásadní přínos v oblasti výzkumu nanotechnologií. Jmenovaný byl i mnohaletým předsedou dozorčí rady Nadace Ivana Dejmalu pro ochranu přírody.

Panu prezidentovi i vyznamenaným patří velké díky.

■
Karolína Šulová

Drobné dřevinné porosty zlepšují biologickou rozmanitost zemědělské krajiny

Zemědělství zůstává v Evropské unii, kde zabírá 39 % její rozlohy, převažujícím využitím území. Není žádným tajemstvím, že jeho k prostředí nešetrná intenzifikace představuje na našem kontinentě hlavní příčinu úbytku biologické rozmanitosti a poškozování a ničení ekosystémů. Zahrnuje přitom nejen změnu v zemědělských postupech, jako je orba či používání umělých hnojiv nebo pesticidů, pokles rozmanitosti pěstovaných plodin a zvyšování rozlohy polí, ale i ztrátu přírodě blízkých biotopů, kupř. remízků, křovin, stromořadí, malých lesíků, tůní či úhorů.

Přestože pozitivní dopad drobných dřevinných porostů na biodiverzitu zemědělsky využívané

krajiny je znám již delší dobu, skutečně účinná péče o přírodní a krajinné dědictví potřebuje vědět, kdy by měly být uvedené krajinné prvky upřednostňovány a zejména v jakém rozsahu. Najít uspokojivou odpověď na uvedené otázky se pokusili francouzští ekologové pod vedením Clémenta Vallého ze známé pařížské univerzity Sorbonny (*Biol. Conserv.*, 286, 110262, 2023).

Posloužily jim k tomu údaje získané v letech 2015–2019 třemi celostátními monitorovacími programy probíhajícími v kontinentální Francii. Sčítání ptáků se uskutečnilo dvakrát na jaře na 3 772 bodech a pro další rozbor posloužily údaje o 111 druzích opeřenců, kdežto 22 druhů netopýrů sledovali dobrovolníci akusticky v květnu až červnu na 834 lokalitách. Hmyz v analýze zastupovali kobylkovití (Tettigonidae), jejichž výskyt, a to konkrétně 55 druhů, byl zjišťován podle zvukových projevů od poloviny května do poloviny října na 727 stálých bodech. Všechny sčítací body ležely v zemědělské krajině. Reakci jednotlivých zkoumaných populací a synuzií (společenstev v užším smyslu, tvořených pouze jedním vyšším taxonem) na rozsah drobných dřevinných porostů badatelé vyhodnocovali pokročilými statistickými metodami. Zaměřili se při tom na početnost populací a abundanci, druhovou rozmanitost a funkční složení společenstev, konkrétně na průměrnou trofickou hladinu a průměrnou biotopovou specializaci. Drobné dřevinné porosty zahrnovaly nejružnější remízky, keřové a stromové pásy na rozhraní jednotlivých polí, dřevinnou vegetaci podél vodních toků a silnic a izolované plošky keřů a stromů o rozloze 200–5 000 m². Hodnocený vzorek naproti tomu neobsahoval kamenné zdi, odvodňovací příkopy, travnaté meze, cesty a umělé řady dřevin, kupř. vinice nebo ovocné sady: z rozboru byly vyloučeny také liniové nebo mozaikové struktury v otevřených lesích. Hustotu drobných dřevinných porostů výzkumníci určili v okruhu 500 metrů od každého sčítacího bodu z družicových snímků v rozlišení 1 : 5 000 pořízených satelity Sentinel v rámci programu Evropské unie Copernicus. Body byly podle složení okolní zemědělské krajiny hodnoceny jako plocha osetá plodinami, travinný porost nebo smíšená plocha složená z obou předcházejících kategorií zemského krytu / krajinného pokryvu, resp. využití území.

Podánilo se týmu Vallého odpovědět na výše formulovanou otázku? Početnost a druhová bohatost všech tří zkoumaných skupin živočichů se s rostoucí hustotou drobných dřevinných

prvků v krajině zvyšovala. Nejviditelněji se uvedená zákonitost projevila v agroekosystému tvořeném převážně kulturami plodin, kde bylo zastoupení stromů a keřů ve srovnání s pastvinami nebo smíšenou zemědělskou krajinou nižší. Nejvýraznější pozitivní dopad drobných dřevinných porostů na zkoumané skupiny ekologové zjistili při 6,9–12,3 % podílu těchto struktur v zemědělské krajině. Vyšší zastoupení dřevin v zemědělsky využívaném prostoru svědčil ptáčím druhům preferujícím lesní a ekotonové biotopy: v druhém případě se jednalo o avifaunu přechodu mezi zemědělsky využívanou půdou a lesem.

Na druhou stranu, vyšší podíl dřevinami porostlých krajinných plošek negativně ovlivňoval abundanci ptáků otevřené zemědělské krajiny, jako je skřivan polní (*Alauda arvensis*) nebo čejka chocholatá (*Vanellus vanellus*). Naopak nespécializované druhy netopýrů, kupř. netopýr hvízdavý (*Pipistrellus pipistrellus*) nebo netopýr jižní (*P. kuhlii*), se vyskytovaly téměř na všech lokalitách včetně těch, kde nebyly žádné dřevinné porosty nebo jich bylo jen málo.

Autoři zdůrazňují, že podpora dřevinných porostů v zemědělské krajině, zejména na plochách osetých obilninami, zlepšuje biodiverzitu a s ní související ekosystémové funkce. Zároveň jejich zjištění potvrzuje oprávněnost jednoho z cílů Strategie EU v oblasti biodiverzity do roku 2030 s podtitulem Navrácení přírody do našeho

Harmonickou krajinu v okolí Vrchotových Janovic tvoří pestrá mozaika různých biotopů, od přírodních přes přírodě blízké až po umělé. Foto Marcela Plesníková

života, konkrétně obnovit nejméně 10 % zemědělské plochy s vysoce rozmanitými krajinnými prvky, a příslušnými institucemi EU dojednaného dlouho očekávaného právního rámce pro obnovu přírody. ■

Jan Plesník

RECENZE

Jiří Haleš

Co se tenkrát nemohlo napsat

S Jiřím Halešem jsem se po prvé setkal při jednom z našich prázdninových speleologických táborů na Silické planině v 50. letech minulého století, zaměřených na výzkum zdejších propastí a jeskyní. Nevěděli jsme, čeho je inženýr, ale zdálo se, že je spíše vystudovaný zoolog. Mezi speleology ho zanesla jeho zkušenost s jednou propastí na Plešivské planině, ke které ho zavedli Cikáni (jak uvádí „dnes přejmenovaní na Romy“) ze Slavce, a že v ní ještě nikdo nebyl. Jen to prý zkoušel rožňavský Rozložník, ale měl krátké lano. (Rozložník, prima chlap, kterého jsem znal osobně, dobrodruh, který se nechával do propastí spouštět tak 3 lidmi, jen přivázaný na laně. U zpřístupněné Gombasecké jeskyně ho později omylem při rekreační střelbě do terčů zastřelila ruská turistka. Pozn. autora.) J. Haleš se do propastí nechal spustit tímto dobrodružným způsobem a lano nebylo krátké, takže se dostal až na dno. Podařilo se mu dostat se i zpět nahoru. To ho přivedlo mezi speleology. (Jak později zjistil, byla to propast Velká Peňažnica.)

Drobné dřevinné prvky pomáhají zlepšovat biodiverzitu zemědělsky využívané krajiny (Benešovsko). Foto Jan Plesník

Od začátku bylo zřejmé, že jeho vášní jsou hadi. Vyprávěl o nich, psal o nich články. Cestoval za nimi a za dalšími zajímavostmi přírody již od klukovských let. Okolnosti, které takové cesty provázely se dnes jeví jako kuriozní a nepochopitelné. Například v knížce najdeme text prohlášení psané prof. Dr. Janem Obenbergerem, DrSc., členem koresp. ČSAV, všem institucím a úřadům, kterých se to může týkat, ve kterém doporučuje přírodovědný zájezd členů zájmového kroužku zoologické zahrady do Bulharska a připomíná, že to posílí československo-bulharskou spolupráci a že je to v přímém souhlasu s usnesením XX. sjezdu komunistické strany v Moskvě.

Cestu do Alžírsko, na Saharu, provedl Jiří kuriózním způsobem. Při putování autostopem v Jugoslávii poznal dva mladé francouzské studentky a dívka z té dvojice mu později poslala pozvání pro tři osoby do Francie. (Cesta „na pozvání“ znamenala, že zvací osoba se o vás v kapitalistické cizině postará a nemusíte mít od českého státu žádné devizy, kterých se Státní banka strašně nedostávalo.) To, co bylo zavedeno pro návštěvu rodinných příbuzných, pak využívali všichni, kdo si opatřili někoho, kdo takový zvací dopis poslal. Valuty na pobyt jste si ale museli nakoupit doma na černém trhu. Další rok vyrazil Jiří do Francie se svým kamarádem a známou jeskyňářkou – která uměla arabsky. Po kratším pobytu ve Francii tito tři účastníci zatoužili podívat se do Alžírsko, na Saharu. Po

zakoupení lodních lístků jim zbylo dohromady jen 30 dolarů a tak se těšili, až budou na Sahaře, že tam už peníze potřebovat nebudou. První expedice na Sahaře byla svízelná, ale ve výsledku skvělá (její vylíčení jasně převyšuje řadu podobných cestopisů po Africe). A jak zpátky domů? Ejhle – Jiří už doma dokázal zajistit a levně zakoupit nějaké volné letenky Alžír–Praha. Takže byl to jeho předem připravený plán, který zázračně vyšel. Druhá expedice pod hlavičkou TISU byla vícečlenná a iniciativou J. Haleše se dostala do smlouvy o československo-alžírské spolupráci. Účastníci poznali další skvělé přírodní lokality Alžírsko a navrhli alžírskému ministerstvu jejich ochranu (mj. i oblast Tassili se skalními kresbami). Výsledkem byla i výstava v Alžírsku zaměřená na význam ochrany přírody Sahary a natočený film pro televizi. To vše popsal autor v knížce Sahara není jen písek, která je již dávno vyprodaná.

Jirka Haleš popisuje řadu dalších problémových situací. Rozveselovalo nás, když jsme od něj dostali dopis či pohled opatřený razítkem s textem RAZÍTKO, CHRAŇTE SPIS PŘED MAR-MELÁDOU A TUKY, PATŘÍ JEN TOMU, KDO OBDRŽEL apod. K této taškařici si původně objednal také výrobu razítka PŘÍSNĚ TAJNÉ. Skončilo to kuriózním výsledkem na SNB v Bartolomějské ulici v Praze. Opatrnost a strach byly všude, takže takovou neobvyklou pracovníci družstva nahlásili. Jindy byl zadržen v pásmu při hranici se Sovětským svazem (tedy bývalé Podkarpatské Rusi) podezřelý, že s fotokopii mapy zde vykonává záškodnickou činnost nebo snad že chce přejít do SSSR. Tyto a další situace jsou dnes legrační, ale pro Jiřího, který rád cestoval, kam to šlo, to mohlo mít nepříjemné dopady. Nicméně dovedně se vždy ze všeho vymotal.

V knize jsou i zážitky ze srpna 1968, popis záhadných nápisů „Servít je vůl“, které byly v té době u nás všude a i na nejnemožnějších místech v zahraničí apod. Pobaví kuriózními situacemi každého zájemce a také poučí. Co je důležité - v QR kódech zde naleznete zajímavé, již dávno vyprodané tituly Sahara není jen písek a Hadi moji přátelé. Připomínám, že autor celý život spolupracoval se státní ochranou přírody a byl velmi aktivní v TISu.

„Co se tenkrát nemohlo napsat“ třeba nenajdete na pultech, ale znalý knihkupec vám knížku dokáže opatřit. ■

Bohumil Kučera

NOVÉ PRÁVNÍ PŘEDPISY

Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny

(Přehled vybraných aktualit převážně z období říjen a listopad 2023)

Právní předpisy

Nařízení AOPK ČR ze dne 27. října 2023 o vyhlášení přírodní rezervace Na Hranicích a jejího ochranného pásma a stanovení jejich bližších ochranných podmínek

Předmětem ochrany území, které se nachází v Libereckém kraji v k. ú. Bukovina u Turnova, je komplex ekosystémů přirozených a přírodě blízkých svahových bučin s výskytem lesních pěnovecových pramenišť s přesličkou největší a řady vzácných a ohrožených druhů rostlin, živočichů a hub.

Účinnost: 11. listopadu 2023

(Sbírka právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů, dostupné z <https://sbirkapp.gov.cz>)

Judikatura Česká republika:

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. září 2023, č. j. 6 As 225/2022

V tomto řízení posuzoval Nejvyšší správní soud („NSS“) otázku účastenství spolku, jehož hlavním posláním je podle stanov ochrana přírody a krajiny, v územním řízení po účinnosti zákona č. 225/2017 Sb. měnicího ke dni 1. ledna 2018 zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon. Uvedenou novelou byla do zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny („ZOPK“), zakotvena ustanovení § 8 odst. 6 a § 56 odst. 6. Jejich účelem bylo – stejně jako v případě novelizace § 70 odst. 3 ZOPK – zjednodušit a zrychlit projednávání stavebních záměrů.

Předložená věc se týkala postupu dle § 56 odst. 6 ZOPK. NSS dospěl k závěru, že je-li, resp. má-li být součástí územního rozhodnutí povolení druhové výjimky, pak stavební úřad autoritativně rozhoduje i ve věci ochrany přírody, a tedy vede (také) řízení podle ZOPK. Rozhodnutí stavebního

úřadu (vydávané fakticky ve společném řízení) pak mívá přinejmenším dva výroky – o umístění stavby a o druhové výjimce.

Environmentální spolky se tedy řízení mohou účastnit. NSS uzavřel, že smysl a účel zákona v této kauze vyložil eurokonformně. Protože ne zcela promyšlená právní úprava, tj. novela, kterou zákonodárce spolky vyloučil z územních a stavebních řízení, avšak do některých je zároveň znovu vpustil jinou cestou, musí jít k tíži státu, nikoli jednotlivce (spolku).

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. října 2023, č. j. 6 As 221/2022

Česká inspekce životního prostředí („ČIŽP“) shledala žalobkyni (fyzickou osobu) vinnou přestupkem pokácení skupiny dřevin rostoucích mimo les bez povolení (§ 87 odst. 3 písm. d) ZOPK), za což jí uložila pokutu ve výši

20 000 Kč. K podanému odvolání MŽP pokutu mírně snížilo. V následně podané žalobě pokutovaná namítala, že pokyn ke kácení neudělila ona, nýbrž její manžel. Městský soud v Praze žalobu zamítl.

V kasační stížnosti pokutovaná zopakovala, že žádné kácení dřevin neobjednala; dle pokutované správní orgány nedostály zásadě materiální pravdy a zkreslily důkazy. MŽP ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedlo, že námitku tohoto obsahu stěžovatelka ve správním řízení nevznesla. Osobou odpovědnou za spáchaný přestupek byla stěžovatelka označena z toho důvodu, že kácením dotčené pozemky jsou v jejím výlučném vlastnictví.

NSS shledal, že námitku v tom smyslu, že kácení objednal manžel pokutované, městský soud řádně neuvážil. Protože však prokázání osoby objednatele jako pachatele přestupku bylo pro

výsledek přestupkového řízení klíčové, bylo povinností soudu nižší instance se s uvedeným žalobním bodem přezkoumatelně vypořádat. Jelikož tak městský soud neučinil, označil NSS napadený rozsudek za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

K argumentaci MŽP opírající se o vlastnický vztah pokutované k dotčeným pozemkům NSS poznamenal, že podle § 87 odst. 3 písm. d) ZOPK se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že pokácí bez povolení nebo závažně poškodí skupinu dřevin rostoucích mimo les. Ze znění skutkové podstaty je zřejmé, že otázka vlastnictví pozemků dotčených kácením dřevin je pro posouzení odpovědnosti osoby za přestupek nerozhodná. Kasační soud proto rozsudek soudu nižší instance zrušil a uložil, aby se soud v dalším řízení zabýval otázkou, zda v uvedené věci byla osobou objednatele skutečně manželka, její manžel, případně osoba jiná.

Údolí Jizery, Bukovina u Turnova. Foto archiv AOPK ČR

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. října 2023, č. j. 4 As 230/2021

ČIŽP uložila obchodní společnosti pokutu ve výši 800 000 Kč za protiprávní jednání (§ 88 odst. 1 písm. e) ZOPK) spočívající v tom, že bez výjimky vydané příslušným orgánem ochrany přírody navázela a ukládala zeminu na pozemky, které jsou biotopem zvláště chráněných druhů živočichů (zejména ohrožené koroptve polní a kriticky ohrožené kudlanky nábožné). Poté, co společnost neuspěla s odvoláním u MŽP, podala správní žalobu k městskému soudu a ten ji zamítl. Měl totiž za to, že pokud bylo prokázáno, že daná lokalita splňuje charakteristiku prostředí vhodného pro život koroptví a kudlanek, a pokud se tam tito jedinci nacházeli, jedná se o jejich biotop. Následně podanou kasační stížnost odůvodnila pokutovaná společnost zejm.

tím, že nebylo prokázáno, že byl skutek spáchán, neboť závěr o existenci biotopu správní orgány dovodily z jediného zdokumentovaného výskytu jednoho páru koroptve a jedince kudlanky nábožné a zahlédnutí jedince blíže neurčeného druhu ještěřky. Nikdy předtím ani nikdy potom nebyli žádní jedinci uvedených druhů na místě pozorováni.

MŽP ve vyjádření ke kasační stížnosti mj. uvedlo, že spáchání skutku má za prokazané. Správní orgány i městský soud se totiž podrobně zabývaly povahou dotčeného pozemku (jeho vhodností jako biotopu pozorovaných druhů živočichů), charakteristikou kudlanky a koroptve, možnostmi dokazování při překrytí biotopu desítkami tisíc tun zeminy, otázkami souvisejícími s pozorováním jedinců kudlanky a koroptve v blízkosti navážky, jakož i tím,

jaké schopnosti migrace tito živočichové mají. To vše svědčilo o tom, že se v místě jednalo o biotop daných živočišných druhů, aniž by bylo třeba tuto skutečnost prokazovat např. znaleckými posudky.

NSS konstatoval, že napadený rozsudek městského soudu netrpí nepřezkoumatelností. Námitku společnosti v tom smyslu, že nebylo s dostatečnou jistotou prokázáno, že se přešupku dopustila, však uznal. ČIŽP sice měla silnou indicii o tom, že by se v místě mohl nacházet biotop vybraných zvláště chráněných druhů živočichů, na druhou stranu šlo o ojedinělé pozorování, které nebylo podpořeno žádnými dalšími konkrétními zjištěními. Přestože kasační soud nikterak nepopírá principy, které se obecně váží k posuzování otázek ochrany přírody a krajiny a odpovědnosti na tomto poli

Kudlanka nábožná. Foto archiv AOPK ČR

(např. princip předběžné opatrnosti či preventivní funkci odpovědnosti v právu životního prostředí), zde se jedná o problematiku správního trestání. A pro možnost potrestání určité osoby za přešupek je klíčové, že v řízení o přešupku postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

To se ale v předloženém případě nestalo. Nejisté totiž stále zůstává, zda se v daném případě jednalo o biotop pozorovaných živočišných druhů, v němž se odehrával jejich přirozený vývoj, či zda se jednalo o ojedinělý výskyt pozorovaných jedinců v místě. Pro závěr o spáchání přešupku je tedy třeba postavit zjištění správních orgánů na robustnější důkazní bázi. Nabízí se např. opakovaná pozorování svědčící o trvalejší přítomnosti daných druhů v místě, zachycení jejich vývojových stadií, která by prokazovala, že se jednalo o jejich sídla či prostředí pro „přirozený vývoj“ apod. (kupř. hnízdiště atp.). ČIŽP tedy bude muset znovu posoudit, zda se společnost dopustila vytýkaného přešupku, a to s přihlédnutím k tomu, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

(Kromě uvedeného se detailní komentovaný rozsudek zabývá též otázkami časové působnosti při změně právní úpravy během páchaní přešupku, eventualitou mírnějšího potrestání pachatele, požadavky na formální správnost procesních úkonů a pojmem pokračování v přešupku.)

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. listopadu 2023, č. j. 7 As 26/2023

ČIŽP uznala město Klatovy vinným z přešupku (§ 88 odst. 1 písm. e) ZOPK, jelikož v hnízdním období ptáků, při čištění a zasíťování dutin v Černé věži na náměstí v Klatovech („věž“) nedovoleně zasahovalo do přirozeného vývoje ptáků. Seběhlo se to tak, že město úmyslně odchytilo 3 mláďata poštolky obecné na věži s tím, že tato mláďata následně předalo do záchranné stanice živočichů ve Spáleném Poříčí. Toto počínání však bylo v rozporu s § 5a odst. 1 písm. a) ZOPK, kterým je v zájmu ochrany volně žijících ptáků zakázán jejich odchyt jakýmkoli způsobem. Dále bylo shledáno, že město z téže věže úmyslně odstranilo hnízdo poštolky obecné, což je zase v rozporu s § 5a odst. 1 písm. b) ZOPK, kterým je zakázáno úmyslné odstraňování hnízd. V neposlední řadě město porušilo i ustanovení § 5a odst. 1 písm. d) ZOPK, kterým je zakázáno úmyslné vyrušování ptáků zejména během rozmnožování a odchovu mláďat: kon-

Poštolka obecná. Foto archiv AOPK ČR

králně došlo k přemístění obsazeného hnízda s 5 mláďaty poštolky na jiné, výše položené místo na věži.

Za spáchání uvedeného přešupku byla městu uložena pokuta ve výši 25 000 Kč. Město podalo proti rozhodnutí ČIŽP odvolání a následně i správní žalobu, která byla zamítnuta. Městský soud totiž považoval za nesporné, že došlo k zásahu do vývoje poštolky, aniž by se při zjištění kolize různých zájmů (tj. ochrany druhů hnízdících ptáků a ochrany kulturní památky) město obrátilo předem na příslušný orgán ochrany přírody. Ačkoliv se město snažilo vůči dotčeným jedincům poštolky jednat ohleduplně, jak také ČIŽP zohlednila v odůvodnění výměry uložené pokuty, prokazatelně postupovalo v rozporu se zákonem. Soud zdůraznil, že zákon žalobci neumožňoval „operativně“ na místě rozhodovat o postupu odlišném od § 5a ZOPK a mláďata odchytil; město muselo vědět, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zájem chráněný zákonem, už jen proto, že je (v přenesené působnosti) i vykonavatelem státní správy v oblasti ochrany přírody. Městský soud rovněž poukázal na to, že ČIŽP při určení výše pokuty zároveň přihlédla i k § 88a ZOPK, podle kterého je výnos pokuty uložené městu zároveň zčásti i jejím příjmem. Proto dle inspekce bylo namístež uložit pokutu vyšší. Podle soudu šlo o úvahu adekvátní s ohledem na smysl správního trestání, tj. jeho

preventivní, výchovný, ale i represivní účinek. Soud nižší instance uzavřel, že správní orgány ve svých rozhodnutích dostatečně a odůvodněně vyhodnotily míru závažnosti jednání obce jako jednání méně závažného s ohledem na lokalitu a okolnosti, za nichž k odchytu mláďat došlo, a rovněž proto, že se obec snažila zásah do vývoje dotčených druhů ptáků zmírnit a nedošlo k jejich úmrtí. Nemohly však odhlédnout od toho, že zásah byl proveden v době hnízdění ptáků a došlo k narušení jejich přirozeného vývoje.

Město následně podalo kasační stížnost s argumentací, že nedošlo k naplnění materiální stránky přešupku, neboť nebyla dosažena zákonem předpokládaná míra společenské škodlivosti. Vyjádřilo nesouhlas s úvahou městského soudu, že muselo vědět o každoročním hnízdění ptáků; hnízdění bylo totiž v předchozích letech v uvedeném období již dávno ukončeno. Údržba památek pak byla z uvedeného důvodu naplánována právě na tento čas, přičemž úmyslem města naopak bylo se době hnízdění vyhnout. Práce na věži byly dlouhodobě plánovány, a to vzhledem k potřebě speciálního zařízení. Až při vlastním zásahu a prohlídce bylo zjištěno, že hnízdní pár provedl snůšku opožděně, proto bylo konkrétní hnízdo přesunuto o několik metrů výše mimo zájmovou oblast. Následným sledováním hnízdního otvoru bylo rovněž ověřeno, že

všech pět mláďat bylo v pořádku vyvedeno a nedošlo u nich k žádné újmě. Odlišně postupovalo město u druhého hnízda, neboť o něm nemělo žádné povědomí. Vývojové stádium mláďat bylo vyhodnoceno jako nevhodné k přenesení hnízda, proto došlo k přenesení mláďat do záchranné stanice, kde jim byla poskytnuta řádná péče a po dokončení vývoje byla vypuštěna zpět do volné přírody. Provedeným zásahem tedy dle města nebyly způsobeny žádné škody na životech ptáků a nebyl porušen žádný ze zájmů ochrany přírody a krajiny sledovaných ZOPK. Věc město konzultovalo s Krajským úřadem Plzeňského kraje a tímto orgánem doporučený postup následně realizovalo. Tento faktický postup bylo možné považovat za postup obdobný formálnímu stanovení odlišného postupu dle § 5b ZOPK. Město dle svého vyjádření vyvinulo veškeré úsilí a opatrnost, aby k porušení ani ohrožení zákonem chráněných zájmů nedošlo. Ačkoliv město dlouhodobě respektuje přítomnost zvláště chráněných živočichů, má rovněž povinnost zabezpečovat památkově chráněný objekt před poškozením. V uvedeném případě dle přesvědčení města převážil zájem na ochraně nenahraditelného kulturního dědictví nad zcela minimálním možným ohrožením ochrany přírody. Zásah byl proveden tak, aby dotčenému ptactvu v konečném důsledku žádná újma nevznikla. Stěžovatel rovněž nesouhlasil s odůvodněním výše uložené pokuty, kterou považoval za diskriminační.

NSS posoudil kasační stížnost jako nedůvodnou. Přiklonil se k závěrům městského soudu o porušení ZOPK (tzn. k porušení zákona došlo tím, že si město neopatřilo formální rozhodnutí orgánu

ochrany přírody o odchýlném postupu při ochraně ptáků) i o míře společenské škodlivosti činu. Výši pokuty shledal NSS přiměřenou a nediskriminační.

.....
Další dokumenty:

Metodický pokyn odboru posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence MŽP k předcházení a snižování světelného znečištění

Odbor posuzování vlivů na životní prostředí a integrované prevence MŽP pro zajištění jednotného postupu při aplikaci zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vydal metodický pokyn k opatřením souvisejícím s prevencí emisí rušivého světla ve vztahu k postupům dle zákona č. 100/2001 Sb. za účelem předcházení a snižování světelného znečištění. Metodický pokyn je určen zpracovatelům oznámení, dokumentací vlivů záměrů na životní prostředí, posudků o vlivech záměrů na životní prostředí a příslušným úřadům.

(Věstník MŽP, roč. XXXIII, říjen 2023, částka 8, č. j. MZP/2023/080/455)

Metodický pokyn k zavedení jednotného environmentálního stanoviska do praxe správních orgánů

Jednotné environmentální stanovisko (JES) zavádí zákon č. 148/2023 Sb., o jednotném

environmentálním stanovisku. Jedná se o nástroj procesní integrace státní správy v oblasti ochrany životního prostředí (v politickém diskursu označován za kouzelné „zelené razítko“). Vydává se ve formě závazného stanoviska podle správního řádu namísto až 26 správních úkonů (jejich seznam je uveden v příloze k metodickému pokynu) obsažených v 9 různých zákonech z oblasti životního prostředí (a nadto v zákoně o pohřebnictví), které mají podle platné a účinné právní úpravy většinou podobu závazného stanoviska, v některých případech však i rozhodnutí či vyjádření. Metodický pokyn čítající 89 stran systematicky pojednává o procesních i věcných otázkách spojených s novou právní úpravou (včetně názorného diagramu) a obsahuje též vzory příslušných správních aktů.

(Věstník MŽP, roč. XXXIII, říjen 2023, částka 8, samostatná příloha č. j. MZP/2023/280/769)

Závěr poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání č. 183

ze dne 13. 10. 2023 k možnosti atrakce věci, jejímž předmětem je vydání opatření obecné povahy: „V řízení o vydání opatření obecné povahy není přípustná změna příslušnosti správního orgánu spočívající v převzetí (atrakci) věci nadřízeným správním orgánem podle § 131 odst. 1 správního řádu.“

Závěr poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu a správnímu trestání č. 184

ze dne 13. 10. 2023 k výkladu § 90 odst. 2 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich:

„Podle § 90 odst. 2 písm. a) zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, nelze rozhodnout příkazem v řízení o přestupku, k jehož zahájení nebo pokračování zákon vyžaduje souhlas osoby přímo postižené spácháním přestupku a tento souhlas byl dán, a dále v řízení o přestupku, k jehož zahájení nebo pokračování zákon nevyžaduje souhlas osoby přímo postižené spácháním přestupku (§ 79 odst. 5 zákona č. 250/2016 Sb.).“

(oba závěry poradního sboru jsou dostupné z <http://www.mvcr.cz>)

Ústřední seznam ochrany přírody (<https://drusop.nature.cz>):

Kód ÚSOP	Kategorie	Název chráněného území	Kraj	Datum vyhlášení/zrušení	Poznámka
294	PP	Ostrov Markéta	Jihočeský	11. 10. 2023	přehlášení
1373	PR	Hadí vrch	Jihočeský	11. 10. 2023	přehlášení
1379	PP	Ryšovy	Jihočeský	11. 10. 2023	přehlášení
1393	PR	Velký a Malý Kamýk	Jihočeský	11. 10. 2023	přehlášení
1600	PP	Irů dvůr	Jihočeský	11. 10. 2023	přehlášení
1777	PP	Slavonické rybníky	Jihočeský	11. 10. 2023	přehlášení
2452	PP	Černická obora	Jihočeský	11. 10. 2023	přehlášení
2468	PR	Český Jílovec	Jihočeský	11. 10. 2023	přehlášení
6247	PP	Pohoří na Šumavě	Jihočeský	11. 10. 2023	nové vyhlášení
6248	PP	Velký Hodonický rybník	Jihočeský	11. 10. 2023	nové vyhlášení
6249	PP	Zlatý potok v Pošumaví	Jihočeský	11. 10. 2023	nové vyhlášení

Aktuality sestavilo Samostatné právní oddělení pro veřejnou správu AOPK ČR (olga.svobodova@nature.cz)

SUMMARY

Härtel H., Věbrová D., Šafránek J., Sojka V. & Blažej L.: Development of an Area after the Fire in the České Švýcarsko/Bohemian Switzerland National Park

Within a fire area in the České Švýcarsko/Bohemian Switzerland National Park (northern Bohemia) where a fire occurred in 2022, spontaneous restoration in nature has been monitored. The extensive fire affected the western NP's part in 2022 covering more than 10 square kilometres: it partially exceeded into the neighbouring Sächsische Schweiz/Saxon Switzerland National Park in Germany. Primary knowledge shows that the fire area has been very heterogeneous which has also been reflected into development since the fire. Succession has been in the initial stage characterized by some pyrophilous fungi and mosses: a vigorous arrival of birch has also been found there. Of invasive alien species it has not been clear yet how the Eastern white pine, also known as the Weymouth pine (*Pinus strobus*) common in other parts of the NP will express itself there: the same is the case of the very successful anemogamous American burnweed (*Erechtites hieracifolius*). During one of many projects both positive and negative impacts of the fire on biological diversity of plants, fungi, hexapods, birds and bats have been monitored, separate research aims at insects. Research on vegetation regeneration in three forest types is also of fundamental importance. Research and documentation has also been dealing with abiotic nature in which some changes caused by great natural disasters, e.g. surface layer flaking or spalling in sandstones or rock block fissuring, are often irreversible. ■

Šálek M.: Farms: Bird Diversity Islands under Threat

In the intensively used agricultural farmland with lack of natural or semi-natural landscape elements farms can become islands of bird species diversity. For some bird species they are a key habitat for their survival. The highest numbers and species diversity in bird populations and communities in active farms particularly aiming at husbandry/livestock production are amplified by food availability in the course of the year, e.g. through manure heaps, silos or seed stock stores. Another reason of the attractiveness of farms for birds can be crop diversity in the adjacent farmland. The conservation potential for birds can be significantly reduced by two pro-

cesses – on the one hand by land abandonment and finishing livestock breeding, on the other hand, by farm modernisation. The latter fundamentally affected the bird fauna as evidenced by research on the Barn swallow (*Hirundo rustica*), Western house martin (*Delichon urbicum*) or the House sparrow (*Passer domesticus*). The pattern can be explained by two main factors, namely (i) limited nest-site availability; (ii) limited food resources. If we want to halt or at least slow down the decline in farmland birds it is absolutely necessary to pay attention to these habitats. ■

Tichý L., Vítovcová K., Řehouňková K., Preislerová Z., Novák P., Pánková H., Štochlová T. Regional seed mixtures as an effective tool for promoting species diversity in the landscape

In the Czech Republic, changes in agricultural land ownership in the 1990s had resulted in decline in agricultural production: arable land often was changed into meadows and pastures. Species-low seed mixtures with unsuitable composition have been and still are used for grassing over. Thus, extensive grassland areas were established where only a few of grass species dominate and broad-leaved herbs are represented only by common species spontaneously entering there from adjacent areas. Such grasslands do not provide insects with sufficient food availability and are a barrier for spreading of suitable species, similarly to extensive fields or forests. For restoring the grasslands when using regional seed mixtures, sufficiency of suitable seed stocks is crucial. At the beginning, their collecting had been carried out manually, which is very arduous and expensive.

The article compares testing various types of harvesting machines based mostly on the principle of a quickly rotating brush combing out ripened seeds from a vegetation growth and provides basic characteristics of the individual machines. At four study plots the success rate of germinability in the material harvested is also compared: it was found that for the germination capacity of seeds it is crucial to prepare a site before sowing and suitable management after is needed. Based on the up-to-date experience, none of the smaller machines tested has principally negative impact on insects. ■

Kozel J.: Game Management in the Šumava/Bohemian Forest Mts. National Park Since establishing the Šumava/Bohemian Forest Mts. National Park in 1991 game and its

management have been an important part of forest management there. The first NP's Management Plan (Kučera, Pecharová *et al.* 1992) dealt extensively with the issue, Red deer (*Cervus elaphus*) numbers were extremely high within the whole NP and keeping and breeding of trophy game was preferred. Moreover it was clear at that time that due to red deer's migratory behaviour its management should not be limited only to the NP's territory but it should be connected with that on the whole Protected Landscape Area's territory as well as with the whole Šumava/Bohemian Forest Mts. foothills including the Bavarian side. The red deer's maximum harvest in the NP's history was reported in 2017 where 1,156 red deer was bagged. Since that time the red deer's harvest has been declining, *i.a.* due to NP and Bayerische Wald/Bavarian Forest National Park's long-term targets as well to the Grey wolf's (*Canis lupus*) comeback. In the game management strategy having been under preparation it is necessary to take into account that if game management in the NP should be effective the same approach as within the most NP's territory during the past 30 years should be applied. In addition it is also important to timely and adequately respond to new conditions including unifying the approach across the whole Šumava/Bohemian Forest Mts. despite any borders. ■

Prach J., Konopásek Z. & Říha C.: How to Build in the Landscape. Developing a Web Application to Support Regulation of Building Activities in Protected Landscape Areas

Controlling building activities in Specially Protected Areas (PLAs) aiming and preserving the landscape scenery/character is an important agenda of the State Nature Conservancy authorities. The Nature Conservation Agency of the Czech Republic through its PLA Administrations protects public interests which cannot be always clear at first glance. The procedure between a citizen-builder and a local authority causes a lot of tensions.

The article shows outputs of the project funded by the Technology Agency of the Czech Republic which was presented in Ochrana přírody/Nature Conservation Journal 4/2021 ("How to Build in a Protected Landscape Area." From a Regulation to Practice). They include a web application jakstavetvkrajine.cz introducing local values of the landscape scenery/character and principles or regulations in the context in a sensitive way and user-friendly. It is based on preventive studies on landscape

scenery/character assessment which have been elaborated by the individual PLA Administrations. The web interface allows to generate a tailored document to be printed. The application could contribute to better understanding of differentiated approach: why is a similar building unwanted in some parts of the PLA while in some of them it is not a trouble anyhow. ■

Plesník J.: IPBES Discussed the Issue of Invasive Alien Species

On 2 September, 2023 in Bonn, the 10th session of the Plenary of the Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) approved document entitled as *Thematic assessment* of invasive alien species and their control. The comprehensive report was produced by 86 experts from 49 countries, working for more than four and a half years: it draws on more than 13,000 references, making it the most comprehensive assessment ever carried out of invasive alien species around the world. According to the report, more than 37,000 alien species have been introduced by many human activities around the world: more than 3,500 of these are harmful invasive alien species – seriously threatening nature, nature's contributions to people and good quality of life. According to IPBES experts, the global economic cost of invasive alien species exceeded USD 423 billion annually in 2019, with costs having at least quadrupled every decade since 1970. Invasive alien species have been a major factor in 60% and the only driver in 16% of global animal and plant extinctions that we have recorded yet. While 80% of countries have targets related to managing invasive alien species in their national biodiversity plans, only 17% have national laws or regulations specifically addressing these issues and 45% of all countries do not invest in the management of biological invasions. Therefore, the report highlights that future biological invasions, invasive alien species, and their impacts, can be prevented through effective management and more integrated approaches presented there.

Plesník J. & Plesníková M.: Artificial Intelligence in Nature Conservation

Artificial Intelligence (AI) has already proven to be a truly transformational and value-enhancing technology in a variety of applications. In biodiversity conservation and management it can deal with genes, individuals, populations and ecosystems. For underfunded conservation scientists and nature conservationists, AI provides an attractive alternative to manually

processing huge troves of data, such as camera trap images or audio recordings. For nature conservation purposes, AI has been most often used to identify wildlife species and in some cases individuals from digital information gathered by current remote sensing tools. Thus, data collected by citizen science can be quickly and effectively processed. The same procedure is applied when AI assesses state, changes and trends in various habitat/ecosystem/land cover types, e.g. forests, wetlands, grasslands, mangroves or coral reefs. In addition, AI can help rangers to combat wildlife poaching and trafficking in protected areas. The article main AI applications available for nature conservation including their web addresses. Moreover, it also discuss AI's weaknesses. ■

Czajkowski J.: Inputs from Nature Conservation in Ombudsman's Practice

Also in the Czech Republic, citizens submit to the ombudsman a huge range of inputs including those dealing with nature conservation and landscape protection pursuant to Act No. 114/1992 Gazette on Nature Conservation and Landscape Protection, as amended later. The first case described in the article highlights an interesting issue of geocaching and an unfavourable impact which can pose on nature. Another story deals with woody plant cutting when possibly well-intended general restoration of public greenery in a municipality can easily turn to excessive impacts on the environment and human well-being. The last case reflects tramping in Protected Landscape Areas. A certain conflict between human activities on the one hand and nature on the other and related fears of maintaining nature and the landscape in desirable, i.e. well-preserved state is a common denominator of all the above cases. ■

Koudelka M.: The Svěčená díra/Sanctified Hole near the Village of Javoříčko Has Been Known for More than 150 Years

The Svěčená díra/Sanctified Hole is the oldest known part of an underground labyrinth in the Javoříčko Caves (Central Moravia) which has been up to now a part of a visitor path. The caves display a long and less known history which has been often preserved only in folk tales and legends. The first description of the hole including a picture dates back to 1873 only. The less tempting underground space was a principal key to discovering the Javoříčko Caves themselves in 1938. At present the Svěčená díra/Sanctified Hole is an integral part

of the comprehensive Javoříčko Caves reaching almost six kilometres in the length in three storeys there. The caves are located within the Špraněk National Nature Reserve and Site of European Importance (pursuant to Act No. 114/1992 Gazette on Nature Conservation and Landscape Protection, as amended later, the term for Site of Community Importance, SCI under the European Union's Habitats Directive). The Svěčená díra/Sanctified Hole was a site from where other some kilometres of other underground spaces full of rich dripstone decoration were step-by-step discovered. ■

Starý M.: The EUROPARC Federation Fifty Years Old and in Its Prime

The largest professional network of protected area managers in Europe (and probably also in the world) celebrates 50 years since its establishment. Joining national parks and nature reserves, sustainable development, all being roofed by transboundary cooperation. Therefore, more and more protected area managers have been joining the EUROPARC Federation, having been getting across borders and making friendship fifty years. Nowadays, the EUROPARC Federation has more than 400 members in 36 countries. They are not only protected area managers themselves, but also governmental institutions, ministries, non-governmental and private organisations or individuals. Step by step, the Junior Ranger programme aiming at communication with, education of and raising awareness among children, the Transboundary programme targeting transboundary cooperation sustainability and high quality or the European Charter for Sustainable Tourism in Protected Areas have been developed. Each of them displays defined quality standards as well as checking mechanisms which are carefully applied during their long-term implementation. Celebrating the 50th anniversary naturally peaked at the EUROPARC 2023 Conference which was held in Leeuwarden in the Netherlands in early October 2023 under the fully appropriate motto *Tribute to our landscape, where nature and people meet in harmony.* ■

Kapusta J.: The Largest Mountain Lake in the High Tatra Mountains Had Flown out Thousands of Years Ago

The largest lake in the High Tatra Mountains (North Slovakia) was the Studenopotocké pleso Mountain Lake which does not exist anymore and which vanished in a way not so common in

Central Europe. Thousands of years ago, it had flown out through an eroded moraine dam-like wall. The main parameters and the most recent facts are provided by scientific reconstruction based on an analysis of digital model of the terrain. Creation and further existence of the Studenopotocké pleso Mountain Lake is closely related to mountain glaciers. The dam-like wall and shores of the lake consisted of huge moraine wall, i.e. glacier sediments reaching dozens of meters in the height. In the end of the last Ice Age where significant warming arrived the High Tatras glaciers begun to melt. As a result, rock matter they brought or pushed created huge moraine walls blocking up valleys with lakes. Powerful mountain streams particularly during periods of high flow rate step-by-step mechanically eroded the dam-like walls. From a long-term point of view, the mountain lake

constantly decreased its water surface up to the moment when totally flowed out. Covering 0.45 km² the Studenopotocké pleso Mountain Lake was definitely the largest lake in the whole Tatra Mountains, but it fully vanished due to a groove in the dam-like wall being 25 meters deep. ■

Čižmářová L.: Czech-Indonesian Cooperation in Nature Conservation in Sumatra

Indonesia is rightly one of the megadiverse countries, i.e. nations with extraordinarily rich biodiversity on global level, particularly with high species richness (number of species), thus harbouring the majority of Earth's species and high numbers of endemic taxa. Unfortunately, precipitously large-scale deforestation, particularly due to making Oil palm (*Elaeis guineensis*) plantations and extensive illegal wildlife trade

have resulted in high number of endangered wild animal taxa. Moreover a large part of the island of Sumatra has been covered by primary tropical rainforests. The Gunung Leuser National Park is the last area in the world where the Sumatran elephant (*Elephas maximus sumatranus*), Sumatran Rhinoceros (*Dicerorhinus sumatrensis*), Sumatran orangutan (*Pongo abelii*) and the Sumatran tiger (*Panthera tigris sumatrae*) have been still occurring: according to the IUCN, all of them are globally critically endangered. In 2014, the Czech-Indonesian non-profit organisation The Kukang Rescue Program started its field activities aiming at slow lorries (*Nycticebus* spp.) conservation, but also deals with pangolins (*Pholidota*) protection and conservation. Close collaboration with local communities has proven to be key not only for wild animal endangered species. ■

OBSAH ROČNÍKU 2023

Autor článku	Název článku	číslo	str.	Rubrika časopisu
Bartošová Dana, Tomášek Václav	Některé vzácné druhy živočichů CHKO Beskydy v průběhu času	1	12	Péče o přírodu a krajinu
Bašta Jiří	Kolem Kozích hřbetů a Úpského rašeliniště	2	obálka	Pozvánka na výlet
Beran Václav	Sokolí hnízdící na skalách v Českém středohoří - jak jim pomoci úspěšně vyhnídit?	5	II	Zprávy, aktuality, oznámení
Bernard Oto	Revitalizace Velkého Zámeckého rybníka	3	18	Péče o přírodu a krajinu
Bílková Daniela	Jaroslav Hromas - 80 a co má být?	4	IX	Medailonky
Böhnisch Robin	Úvodem	2	1	Úvodem
Brus Jan	Management komárů v CHKO Litovelské pomoraví	4	12	Péče o přírodu a krajinu
Březina Stanislav, Hrázský Záboj, Krause David, Materna Jan, Čejková Alžběta, Josefovičová Anna, Mikšlová Karolína, Harčariková Ludmila, Horáková Viera, Zavadil Vojtěch	Alpínské bezlesí Kkonoš, české rodinné stříbro	2	2	Z naší přírody
Cepák Jaroslav	Atlas rozšíření hmyzožravců České republiky, Anděra M., Hanzal V. (2022)	1	XIII	Recenze
Czajkowsky Jan	Podněty z oblasti ochrany přírody v praxi veřejného ochránce práv	6	33	Právo v ochraně přírody
Čech Martin, Čech Pavel	Význam trvalých hnízdních stěn pro ledňáčka říčního	2	29	Výzkum a dokumentace
Čižmářová Lucie	Česko - indonéská spolupráce při ochraně přírody na Sumatře	6	40	Mezinárodní ochrana přírody
Dolejš Petr, Kovaříková Alena	Vzpomínka na Pavla Kocourka	5	VI	Vzpomínky
Drapaljuk Anastasia, Vasyljuk Oleksij, Kuzemko Anna	Jak válka dosud ovlivnila ukrajinská chráněná území	2	473	Mezinárodní ochrana přírody
Drbal Karel	160 let od objevu Chýnovské jeskyně	4	32	Z historie ochrany přírody
Dvořák Jan	Rozhovor se Silvií Havlátkovou	5	28	Rozhovor
Filipová Paula	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	1	XII	Nové právní předpisy
Foller Jan, Kotyzová Marie	Čištění odpadních vod v krasových oblastech	3	28	Péče o přírodu a krajinu
Hadincová Věroslava, Čážková Štěpánka, Volfovová Eva, Čuda Jan	Přežije drbnokvět v Česku rok 2050?	4	4	Z naší přírody
Hanzal Vladimír, Anděra Miloš	Rejsec menší a naši další hmyzožravci	5	2	Z naší přírody
Härtel Handrij, Věbrová Dana, Šafránek Jakub, Sojka Václav, Blažej Lukáš	Vývoj plochy po požáru v Národním parku České Švýcarsko rok poté	6	2	Z naší přírody
Havira Miroslav, Servus Michal	Kůrovcová kalamita v CHKO Jeseníky - příběh (zřejmě) nekončí	3	22	Péče o přírodu a krajinu
Hladík Petr	Úvodem	3	1	Úvodem

Autor článku	Název článku	číslo	str.	Rubrika časopisu
Hlaváč Václav	Vzpomínka na Aleše Tomana	5	VI	Vzpomínky
Horáček Ivan	Vladimír Hanák (1931 - 2022)	1	VII	Vzpomínky
Horáček Jindřich a kol.	Ing. Jan Schlossar - emeritní vedoucí Správy CHKO Slavkovský les	1	IX	Vzpomínky
Hromas Jaroslav	úvodem	4	1	Úvodem
Hromas Jaroslav	Významný objev (nejen) pro Jeskyni Na Špičáku	4	21	Výzkum a dokumentace
Hubený Pavel	CHKO Šumava slaví 60 let	5	12	Z naší přírody
Jaskula František	Padesát let ochrany Beskyd	1	2	Z naší přírody
Jaška Pavel, Vorel Aleš, Šrutová Jana, Hulva Pavel	O původu českých vlků na příkladu Slavkovského lesa	4	24	Výzkum a dokumentace
Jelínková Arnoštka	Doupov slavil	4	V	Zprávy, aktuality, oznámení
Jelínková Jitka	Přímé žaloby spolků jako neúčastníků řízení	2	36	Právo v ochraně přírody
Just Tomáš	Nákladové ocenění působení bobrů v povodňové nádrži Žichlínek	4	16	Péče o přírodu a krajinu
Just Tomáš, Pešout Pavel	K šedesátinám Prof. JUDr. Milana Damohorského, DrSc.	2	III	Medailonky
Kaděra Mladen, Dedek Pavel	Giganti jihomoravského luhu v nesnážích	3	8	Z naší přírody
Kapusta Juraj	Najväčšie tatranské pleso vytieklo pred tisícami rokov...	6	44	Mezinárodní ochrana přírody
Kárník Vladan	Spor o spad listů ze stromů z veřejného prostranství na soukromou zahradu	5	25	Právo v ochraně přírody
Kočko Tomáš	Úvodem	1	1	Úvodem
Koudelka Martin	Svěcená díra u Javoříčka je známa již více než 150 let	6	24	Z historie ochrany přírody
Koudelka Martin, Lipták Vladimír	Jeskyně za Hájojnou - další objevy	2	16	Z naší přírody
Koutný Jan	Fenomén boční suchá nádrž Skalička - problém a příležitost	5	21	Výzkum a dokumentace
Kozel Jan	Péče o zvěř v Národním parku Šumava	6	17	Péče o přírodu a krajinu
Krása Antonín	Modrásek bahenní v Moravském krasu	2	32	Výzkum a dokumentace
Krása Antonín	Ochrana mokřadů je důležitá i na Ukrajině čelící ruské invazi	6	II	Zprávy, aktuality, oznámení
Kučera Bohumil	Odešel RNDr. František Skřivánek (23.11.1933 - 31.1.2023)	2	V	Vzpomínky
Kučera Bohumil	Jiří Haleš - Co se tenkrát nemohlo napsat	6	V	Recenze
Lehký Jiří	Beskydská horská stezka	1	obálka	Pozvánka na výlet
Marešová Petra, Bernardová Alexandra, Novák Jan, Bešta Tomáš, Hamerský Roman, Prach Jindřich	Desetitisícelá historie jednoho jezírka	5	17	Výzkum a dokumentace
Martin Šálek	Zemědělské farmy: ostrovy ptáčích diverzity v ohrožení	6	7	Péče o přírodu a krajinu
Martínek Lukáš	Projektové schéma AOPK ČR v OPŽP 2021 - 2027	2	18	Péče o přírodu a krajinu
Materna Jan, Březina Stanislav, Harčarik Josef, Kukačka Libor, Hrázský Záboj, Čejková Alžběta, Šťastná Petra, Krause David, Josefovičová Anna	Nejistá budoucnost krkonošské tundry	2	10	Z naší přírody
Melichar Jan, Pavelčík Petr, Zahradník David, Banaš Marek, Misiáček Radim, Hamanová Jana, Slaba Martin, Kováčová Viktorie	Vyhlášení Soutok může napomoci rozvoji regionu	3	36	Zaměřeno na veřejnost
Miko Ladislav	Nature Restoration Law - výhra, prohra, či Pyrhovo vítězství?	4	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Miko Ladislav, Plesník Jan	Ohlédnutí za předsednictvem České republiky v Radě Evropské unie	1	30	Právo v ochraně přírody
Moravec Jan	Český svaz ochránců přírody vyhlašuje rok konikleců	1	III	Zprávy, aktuality, oznámení
Moravec Jan	Výstup na Sedlo	5	obálka	Pozvánka na výlet
Myslikovjan Tomáš, Popelář Pavel	Les - největší přírodní bohatství Beskyd	1	6	Péče o přírodu a krajinu
Nagel Richard	Výlet požářištěm v Národním parku České Švýcarsko	6	obálka	Pozvánka na výlet
Nepraš Karel, Filipová Ladislava, Beran Václav	Dopady vlivu přemnožené zvěře na nelesní ekosystémy v údolí Labe	1	23	Výzkum a dokumentace
Ouhřabka Vratislav	Krasové jevy v okolí Rokytnice nad Jizerou	5	9	Z naší přírody
Patzelt Zdeněk	Rozhovor s Ladislavem Mikem	1	34	Rozhovor
Patzelt Zdeněk	Developerské K.O. Českému ráji	4	X	Názory a polemika
Pelc František	Normované stavy nic neřeší	3	VII	Zprávy, aktuality, oznámení
Pelc František	Exkurze pro držitele Ceny AOPK ČR za architekturu šetrnou ke krajině	3	IX	Zprávy, aktuality, oznámení
Pelc František	Úvodem	6	1	Úvodem
Pelc František, Tesař Tomáš, Ambrozek Libor	Naděje z Gabonu	3	44	Mezinárodní ochrana přírody

Autor článku	Název článku	číslo	str.	Rubrika časopisu
Pešout Pavel	Ochrana přírody v Uzbekistánu	1	42	Mezinárodní ochrana přírody
Pešout Pavel, Koukal Stanislav	Kdy bude vyhlášena chráněná krajinná oblast Soutok?	3	2	Z naší přírody
Petrovský Ondřej	Nadace Ivana Dejmala si připomněla třicáté výročí	3	VIII	Zprávy, aktuality, oznámení
Petrovský Ondřej, Pelc František	Nadace Ivana Dejmala pro ochranu přírody třicetiletá	5	32	Zaměřeno na veřejnost
Plesník Jan	Výročí, na něž by se nemělo zapomenout	1	36	Z historie ochrany přírody
Plesník Jan	Změny podnebí posouvají rozšíření mořských želv ve Středomoří	1	V	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Soudobé a budoucí směřování ochrany přírody a krajiny	2	24	Péče o přírodu a krajinu
Plesník Jan	Odolnost savany vůči suchu zvyšuje zastoupení volně žijících býložravců a funkční rozmanitost rostlin	2	II	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Za první dámou globální územní ochrany	2	IX	Vzpomínky
Plesník Jan	Výskyt středně velkých predátorů v tundře určuje i přítomnost vrcholových dravců	3	V	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Mezinárodní vody se konečně dočkají ochrany. Ale jaké?	4	34	Mezinárodní ochrana přírody
Plesník Jan	Uřezání rohů vyvolává významné změny chování nosorožců	4	VII	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Globální rámec pro biologickou rozmanitost: přání otcem myšlenky, nebo žádoucí impuls?	5	42	Mezinárodní ochrana přírody
Plesník Jan	Ekosystémové služby ovlivňuje i chování živočichů	5	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Ohňostroje působí na volně žijící husy i po jejich skončení	5	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	IPBES jednal o invazních nepůvodních druzích	6	37	Mezinárodní ochrana přírody
Plesník Jan	Potrava městských sokolů stěhovavých v době covidové karantény	6	II	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan	Drobné dřevinné porosty zlepšují biologickou rozmanitost zemědělské krajiny	6	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesník Jan, Klouček Ondřej, Ucová Silvie, Říhová Pavla, Kučera Jan	Úmluva CITES padesátiletá. O tom, co bylo, je a bude	4	44	Mezinárodní ochrana přírody
Plesník Jan, Plesníková Marcela	Umělá inteligence se stále častěji uplatňuje i v ochraně přírody a krajiny	6	20	Výzkum a dokumentace
Plesníková Marcela, Plesník Jan	Přírodovědné velkofilmy působí na veřejnost stejně jako ochránářsky zaměřené dokumentární snímky	1	VI	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesníková Marcela, Plesník Jan	Pomáhají získávat peníze na ochranu přírody lépe tradiční dopisy, nebo sociální sítě?	3	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Plesníková Marcela, Plesník Jan	Doba covidová z pohledu péče o životní prostředí	5	XII	Recenze
Pojer František	Jednání Rady AOPK ČR v NP České Švýcarsko	6	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Prach Jindřich, Konopásek Zdeněk, Říha Cyril	Jak stavět v krajině. Návrh webové aplikace na podporu usměrňování stavební činnosti v CHKO	6	26	Zaměřeno na veřejnost
Riedl Vladan, Horal David	Změna hospodaření v lesích na Soutoku	3	10	Péče o přírodu a krajinu
Rivolová Ludmila, Turoňová Dana, Pojer František	Setkání bývalých pracovníků státní ochrany přírody a krajiny ČR v Praze na Chodově	5	V	Zprávy, aktuality, oznámení
Růžička Tomáš	Rozhovor s hejtmanem Janem Grolichem	3	40	Rozhovor
Růžička Tomáš, Chlapek Jindřich, Lacina David, Kušnířová Tereza, Filipová Paula, Zachystalová Linda	AOPK ČR přispívá k ochraně arménské biodiverzity	4	39	Mezinárodní ochrana přírody
Sajfert Vlastimil	Za pozorování ptálů na Pastvídko u Lednice přes K2	3	obálka	Pozvánka na výlet
Salov Tomáš	Požární ochrana v Národním parku České Švýcarsko rok po velkém požáru	4	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Skala Pavel, Andres Miloš, Sedláček Ondřej	Paprasek naděje pro modráska východního?	1	18	Péče o přírodu a krajinu
Slezáková Jana	Jak je řešeno znečištění vodních zdrojů v Českém krasu?	3	33	Péče o přírodu a krajinu
Starý Martin	Federace EUROPARC padesátiletá a v nejlepších letech	6	30	Zaměřeno na veřejnost
Svobodová Olga	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	2	X	Nové právní předpisy
Svobodová Olga	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	3	X	Nové právní předpisy
Svobodová Olga	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	4	XI	Nové právní předpisy
Svobodová Olga	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	5	VIII	Nové právní předpisy
Svobodová Olga	Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny	6	VI	Nové právní předpisy
Šíma Jan, Pelc František	Informace o aktuální legislativě EU v oblasti obnovitelných zdrojů ve vztahu k ochraně přírody	3	34	Právo v ochraně přírody
Šimečková Barbora	110. výročí objevení Zbrašovských aragonitových jeskyní	2	40	Z historie ochrany přírody
Šimečková Barbora	Hranická propast a hloubkové rekordy	4	2	Z naší přírody
Štěpánek Petr	Záchrana karase obecného	4	9	Péče o přírodu a krajinu
Šulgan František	Geologie a geomorfologie Beskyd	1	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Šulová Karolína	Ocenění pro péči o lesy ve Křtinách a celoživotní práci pro přírodu	1	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Šulová Karolína	Jak obnovit přírodu? Dozvíte se v záznamu z konference	1	I	Zprávy, aktuality, oznámení

Autor článku	Název článku	číslo	str.	Rubrika časopisu
Šůlová Karolína	Rozhovor s Petrem Hladíkem	2	38	Rozhovor
Šůlová Karolína	Státní vyznamenání od prezidenta tentokrát i pro environmentalisty	6	IV	Zprávy, aktuality, oznámení
Talíř František	Úvodem	5	1	Úvodem
Tichý Lubomír, Vítovcová Kamila, Řehouňková Klára, Preislerová Zdenka, Novák Pavel, Pánková Hana, Štochlová Tereza, Příbylová Adéla	Regionální směsi osiv jako nástroj pro podporu druhové pestrosti v krajině	6	12	Péče o přírodu a krajinu
Turoňová Dana	Jarmila Kubíková devadesátiletá	2	V	Medailonky
Ucová Silvie	Tváře úmluvy CITES se představují	4	VIII	Zprávy, aktuality, oznámení
Ucová Silvie, Plesník Jan	Seminář CITES tentokrát bilancoval	4	VI	Zprávy, aktuality, oznámení
Veselý David	Obnova průtočných ramen na Dyji	3	15	Péče o přírodu a krajinu
Víld Ondřej, Veselý Ondřej, Chobot Karel	Co může databázím přinést automacké rozpoznávání rostlin?	1	28	Výzkum a dokumentace
Vlačíha Vlastislav	Podpora populace vstavače kukačky v Českém středohoří	2	22	Péče o přírodu a krajinu
Vlasáková Libuše	Rozhovor s Janem Květem	4	30	Rozhovor
Vlašín Mojmir	Obratlovci v okolí obce Svata Helena v Českém Banátu	5	34	Mezinárodní ochrana přírody
Zajíček Petr	Karel Josef Jurende - propagátor jeskyní a přírodovědec	1	40	Z historie ochrany přírody
Zajíček Petr	Sto let od objevení jeskyně Balcarky	3	42	Z historie ochrany přírody
Zajíček Petr	Na člunech ze dna Macochy Punkevními jeskyněmi	4	28	Zaměřeno na veřejnost
Zajíček Petr	Za přírodními krásami v okolí Rudic v Moravském krasu	4	obálka	Pozvánka na výlet
Zajíček Petr	300 let od prvního sestupu do Macochy	5	30	Z historie ochrany přírody
Zeidler Miroslav	Varování před opomíjením hor	2	I	Zprávy, aktuality, oznámení
Zeidler Miroslav	Jak ve čtvrtohorách udržet třetihorní biotop?	5	38	Mezinárodní ochrana přírody

KONTAKTY NA AUTORY

Lukáš Blažej

Správa NP České Švýcarsko
zoolog
l.blazej@npcs.cz

Lucie Čizmarová

The Kukang Rescue Program
koordinátorka veterinární péče
a welfare
cizmarova@kukang.org

Jan Czajkowski

Kancelář veřejného ochránce práv
odbor stavebního řádu a životního
prostředí
jan.czajkowski@ochrance.cz

Handrij Härtel

Správa NP České Švýcarsko
h.hartel@npcs.cz

Pavel Hubený

Správa NP Šumava
ředitel
pavel.hubený@npsmava.cz

Juraj Kapusta

Univerzita Konstantína Filozofa
v Nitre
špecialista GIS
juraj.kapusta@gmail.com

Zdeněk Konopásek

Univerzita Karlova Praha
a Akademie věd ČR
Centrum pro teoretická studia
konopasek@cts.cuni.cz

Martin Koudelka

Správa jeskyní ČR
vedoucí Javoříčských jeskyní
koudelka@caves.cz

Jan Kozel

Správa NP Šumava
vedoucí odboru péče o lesní
ekosystémy NP
jan.kozel@npsmava.cz

Antonín Krása

AOPK ČR, RP Jižní Morava
oddělení SCHKO Moravský kras
antonin.krasa@nature.cz

Bohumil Kučera

bývalý redaktor časopisů
Památky a příroda,
Ochrana přírody
b.k.kucera@seznam.cz

Richard Nagel

Správa NP České Švýcarsko
ředitel odboru veřejných vztahů
r.nagel@npcs.cz

Pavel Novák

Masarykova univerzita
Ústav botaniky a zoologie
269109@mail.muni.cz

Vratislav Ouhřabka

Správa jeskyní ČR
náměstek ředitele
ouhřabka@caves.cz

Hana Pánková

ZO ČSOP Vlašim
hana.pankova@csop.cz

Zdeněk Patzelt

Časopis ochrana přírody
šéfredaktor
patzelt.zdenek@seznam.cz

František Pelc

AOPK ČR
ředitel
frantisek.pelc@nature.cz

Ondřej Petrovský

Nadace Ivana Dejmla
pro ochranu přírody
ředitel
petrovsky@
nadaceivanadejmla.cz

Adéla Příbylová

Masarykova univerzita
Ústav botaniky a zoologie
adela.pribylova10@seznam.cz

Jan Plesník

AOPK ČR
vedoucí oddělení mezinárodní
spolupráce
jan.plesnik@nature.cz

Marcela Plesníková

Úřad městské části Praha 13
místostarostka
PlesnikovaMp13.mepnet.cz

František Pojer

AOPK ČR, RP Střední Čechy
vedoucí oddělení SCHKO
Český kras
frantisek.pojer@nature.cz

Jindřich Prach

Univerzita Karlova a Akademie
věd ČR
Centrum pro teoretická studia
AOPK ČR, RP Střední Čechy,
SCHKO Český kras
jindrachprach@gmail.com

Zdenka Preislerová

Masarykova univerzita
Ústav botaniky a zoologie
zpreislerova@gmail.com

Klára Řehouňková

Jihočeská univerzita v Českých
Budějovicích
katedra botaniky
klara.rehouňkova@gmail.com

Cyril Říha

Univerzita Karlova a Akademie
věd ČR
Centrum pro teoretická studia
riha@cts.cuni.cz

Jakub Šafránek

Správa NP České Švýcarsko
vedoucí oddělení geologie
j.safranek@npcs.cz

Martin Šálek

Akademie věd ČR, v. v. i., Ústav
biologie obratlovců
Česká společnost ornitologická
martin.sali@post.cz

Václav Sojka

Správa NP České Švýcarsko
strážce
v.sojka@npcs.cz

Martin Starý

Správa NP Šumava
náměstek ředitele
vedoucí odboru ochrany přírody
martin.starý@npsmava.cz

Tereza Štochlová

Český svaz ochránců přírody
tereza.stochlova@csop.cz

Karolína Šůlová

AOPK ČR
vedoucí oddělení práce s veřejností
karolina.sulova@nature.cz

Olga Svobodová

AOPK ČR
samostatné právní oddělení pro
státní správu
olga.svobodova@nature.cz

Lubomír Tichý

Masarykova univerzita
Ústav botaniky a zoologie
tichy@sci.muni.cz

Dana Věbrová

Správa NP České Švýcarsko
vedoucí oddělení monitoringu
d.vebrova@npcs.cz

Kamila Vítovcová

Jihočeská univerzita v Českých
Budějovicích
katedra botaniky
Lencova.Kamila@seznam.cz

Petr Zajíček

Správa jeskyní ČR
zajicek@caves.cz